

22.2.2021

Maa- ja metsätalousministeriö

Lausuntopyyntö 2.2.2021

Ympäristöministeriön lausunto maa- ja metsätalousministeriön luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi eräistä kalastusrajoituksista Saimaalla

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi eräistä kalastusrajoituksista Saimaalla.

Maa- ja metsätalousministeriö esittää, että valtioneuvosto antaisi kalastuslain (379/2015) 59 §:n 1 momentin nojalla asetuksen, jolla kielletään saimaannorpan keskeisillä elinalueilla norpalle kaikkein vaarallisimpien kalanpyydysten ja kalastustapojen käyttö kokonaan. Lisäksi kiellettäisiin 15.4.–30.6 välisenä aikana kuuttien selviytymisen kannalta vaarallisten verkkopyydysten käyttö.

Kalastusrajoitusten sisältö säilyisi pääasiassa samana kuin aikaisemmassa asetuksessa. Suurin muutos suhteessa nykytilaan tulisi rajoitusalueen laajuuden osalta. Asetusalueen pinta-alaksi esitetään todettujen norpan pesintöjen perusteella 2 800 km². Lisäys nykyiseen sopimus- ja asetusalueeseen olisi verkkokalastuskiellon osalta noin 30 km² ja voimassa olevaan asetukseen 243 km². Lisäksi asetukseen lisättäisiin kieltä madaltaa verkkoja pystylankojen avulla muualta kuin verkkoliinan päistä. Pakoaukollisten norppaturvallisten rysien käyttö sen sijaan sallittaisiin ja niiden käyttöön ei tarvitsisi jatkossa hakea poikkeuslupaa.

Kalastusrajoitusten tavoitteena on turvata saimaannorppakannan kasvun jatkuminen. Verkkokalastuskiellon tavoitteena on erityisesti varmistaa kuuttien selviytymisen kannalta mahdollisimman turvalliset elinolosuhteet niiden ensimmäisten elinkuukausien aikana sekä edistää saimaannorpan selviytymistä lajina ja sen kannan säilyttämistä elinkykyisenä. Muiden pyydysrajoitusten tavoitteena on kieltää norpalle kaikkein vaarallisimpien pyydysten käyttö, jotta erityisesti lisääntymiskykyiset naaraat saadaan suojeltua sivusaaliskuolleisuudelta.

Esityksellä pyritään mahdollistamaan edellytykset kalastukselle ympärivuotisesti sekä kaupallisen kalastuksen että vapaa-ajankalastuksen osalta.

Ympäristöministeriö lausuu luonnoksesta seuraavaa:

Saimaannorppakanta on pitkäjänteisen yhteistyön ja monipuolisten suojelutoimenpiteiden ansiosta kasvanut nykytasolle 1980-luvun lopulta, jolloin norppia oli vain noin 200 yksilöä. Nykyisin saimaannorppia on noin 420–430 yksilöä, joista lisääntymiskykyisiä on noin 155–220. Kehitys on ollut myönteistä ja jopa ylittänyt saimaannorpan suojelun strategiassa asetetut tavoitteet, joita tarkastellaan viisivuotiskausittain. Kanta on kuitenkin edelleen pieni, erittäin uhanalainen ja altis erilaisten tekijöiden vaikutuksille. Saimaannorppakannan keskeisiä uhkatekijöitä ovat ilmaston lämpeneminen, kalanpyydyskuolleisuus sekä kannan pieni koko ja pirstaleisuus.

Ilmastonmuutoksen myötä saimaannorpan pesinnän onnistumisen kannalta epäedullisten vuosien ja olosuhteiden ennustetaan yleistyvän, minkä vuoksi muista syistä aiheutuvan lisäkuolleisuuden vähentäminen on entistä tärkeämpää. Kalanpyydyskuolleisuus on saimaannorppakannan myönteistä kehitystä uhkaavista tekijöistä sellainen, johon voidaan nopeasti ja tehokkaasti vaikuttaa ja siten edesauttaa saimaannorpan pitkäaikaista säilymistä osana Saimaan luontoa.

Ympäristöministeriö korostaa, että kalastuksen ja saimaannorpan suojelun yhteensovittaminen on tärkeää. Kalastus on osa elämää ja elinkeino Saimaan alueella. Saimaannorpan elinalueilla kalastavien on voitava luottaa siihen, että asetettavat kalastusrajoitukset ovat perusteltuja ja niiden mukaisesti toimimalla saimaannorppien riski kuolla kalanpyydyksiin on pieni.

Ympäristöministeriö katsoo, etteivät maa- ja metsätalousministeriön nykyisin voimassaolevaan asetukseen esittämät muutokset vastaa riittävästi tavoitteeseen turvata saimaannorppakannan kasvun jatkuminen vähentämällä sivusaaliskuolleisuutta, eikä ehdotuksen valmistelussa ole riittävästi huomioitu viimeisen viiden vuoden aikana saatuja kokemuksia.

Ympäristöministeriö pitää tärkeänä verkkokalastuskiellon vaikuttavuuden parantamista nykyiseen verrattuna sisällyttämällä heinäkuu ajanjakson piiriin. Tällöin verkkokalastuskielto olisi voimassa saimaannorpan tärkeillä elinalueilla 15.4. – 31.7. Asetusluonnoksen valmistelun tausta-aineistona käytetyssä työryhmäraportissa on esitetty vuosittain ja kuukausittain eriteltyt luvut havaitusta sivusaaliskuolleisuudesta. Vuosina 2011–2020 verkkoihin on havaittu kuolleen 53 saimaannorppaa, joista 21 heinäkuussa. Heinäkuulle ajoittuva sivusaaliskuolleisuus on siten merkittävää ja sen vähentäminen edellyttää toimenpiteitä. Elokuuhun mennessä samana vuonna syntyneet kuutit ovat ehtineet kasvaa, jolloin niiden riski jäädä verkkoihin on pienempi kuin heinäkuussa.

Ympäristöministeriö pitää tärkeänä, että muikkuverkot sisällytetään verkkokalastuskiellon piiriin uudelleen, kunnes yllättäen lisääntyneen sivusaaliskuolleisuuden syyt on selvitetty ja mahdolliset ongelmat, esimerkiksi pyyntitapoihin tai verkkomateriaaleihin liittyvät, on ratkaistu.

Muikkuverkot vapautettiin verkkokalastuskiellosta keväällä 2016, koska muikkuverkkojen aiheuttama havaittu kuolleisuus oli ollut siihen saakka harvinaista. Vuosina 2016–2020 on muikkuverkkoihin kuitenkin todettu kuolleen peräti viisi yksilöä ja lisäksi yksi yksilö niin sanottuun sokkeliverkkoon, jossa on muikkuverkon lisäksi harva alaosa. Muikkuverkkokuolemien merkittävän kasvun syyt eivät ole kaikilta osin tiedossa, mutta tapahtumat osoittavat niiden olevan varsinkin kuuteille aiemmin uskottua vaarallisempia. Kun muikkuverkkojen käyttö vuonna 2016 päätettiin sallia, sitouduttiin samalla siihen, että mikäli seurannassa havaitaan muikkuverkkojen aiheuttamaa kuolleisuutta, tarkistetaan kalastuskieltoa (Maa- ja metsätalousministeriön työryhmämuistio 2015:4).

Ylijohtaja

Tarja Haaranen

Ympäristöneuvos

Esko Hyvärinen